AJÁNLÁSOK

A BIZOTTSÁG (EU) 2017/432 AJÁNLÁSA

(2017. március 7.)

a 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv végrehajtása során a visszatérések hatékonyságának javításáról

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 292. cikkére,

mivel:

(1) A 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ([1]) a tagállamokban alkalmazandó közös normákat és eljárásokat határoz meg a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszatérésével kapcsolatban.

(2) A schengeni értékelési mechanizmus ([2]) és az Európai Migrációs Hálózaton ([3]) keresztül gyűjtött információk lehetővé tették annak átfogó értékelését, hogy a tagállamok hogyan hajtják végre a visszatérésre vonatkozó uniós szakpolitikát.

(3) Az értékelések azt jelzik, hogy a 2008/115/EK irányelv által a tagállamok számára biztosított mérlegelési jogkör a nemzeti jogszabályok következetlen átültetéséhez vezetett, ami negatív hatást gyakorolt az uniós visszatérési politika hatékonyságára.

(4) A 2008/115/EK irányelv hatálybalépése óta és a tagállamokra nehezedő egyre növekvő migrációs nyomás következtében a visszatérésre vonatkozó uniós szakpolitika előtt álló kihívások megszaporodtak, ami ráirányította a figyelmet az átfogó európai migrációs politika ezen aspektusára. 2016. október 20–21-i következtetéseiben ([4]) az Európai Tanács a visszatérésre vonatkozó nemzeti közigazgatási eljárások megerősítésére szólított fel.

(5) Az állam-, illetve kormányfők 2017. február 3-i máltai nyilatkozata ([5]) kiemelte az uniós visszatérési politika felülvizsgálatának szükségességét, és hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálatnak az uniós és nemzeti szinten rendelkezésre álló jogi, operatív, pénzügyi és gyakorlati eszközök alkalmazásának módjára vonatkozó objektív elemzésen kell alapulnia. A Tanács üdvözölte a Bizottság azon szándékát, hogy gyorsan be kíván nyújtani egy, a visszatérésre vonatkozó, aktualizált uniós cselekvési tervet, és iránymutatást kíván nyújtani az Unió és a tagállamok által kezdeményezett visszatérések hathatósabbá tételéhez, valamint a meglévő uniós vívmányokon alapuló hatékony visszafogadáshoz.

(6) Figyelembe véve a tagállamok területére jogellenesen belépő és ott tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok számának jelenlegi növekedését, továbbá a rászorulók megfelelő védelmének biztosítása érdekében teljes mértékben ki kell használni a 2008/115/EK irányelvben előírt rugalmasságot. Az említett irányelv hatékonyabb végrehajtása csökkentené az eljárásokkal való visszaélés lehetőségét, és megszüntetné a hatékonyság hiányát, ugyanakkor biztosítaná az Európai Unió Alapjogi Chartájában rögzített alapvető jogok védelemét.

(7) Ez az ajánlás iránymutatással szolgál arra vonatkozóan, hogy a 2008/115/EK irányelv rendelkezéseit hogyan kell alkalmazni a hatékonyabb visszatérési eljárások megvalósítása érdekében, valamint felhívja a tagállamokat, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket a visszatérés jogi és gyakorlati akadályainak megszüntetése érdekében.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelve (2008. december 16.) a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról (HL L 348., 2008.12.24., 98. o.).

([2]) A Tanács 1053/2013/EU rendelete (2013. október 7.) a schengeni vívmányok alkalmazását ellenőrző értékelési és monitoringmechanizmus létrehozásáról és a végrehajtó bizottságnak a Schengent Értékelő és Végrehajtását Felügyelő Állandó Bizottság létrehozásáról szóló 1998. szeptember 16-i határozatának hatályon kívül helyezéséről (HL L 295., 2013.11.6., 27. o.).

([3]) A Tanács 2008/381/EK határozata (2008. május 14.) az Európai Migrációs Hálózat létrehozásáról (HL L 131., 2008.5.21., 7. o.).

([4]) Az Európai Tanács 2016. október 20–21-i következtetései, EUCO 31/16.

([5]) Az Európai Tanács 2017. február 3-i 43/17. sz. sajtóközleménye.

(8) Az uniós visszatérési politika akkor lehet eredményes, ha azt a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok elfogását és azonosítását, ügyük gyors feldolgozását, valamint a visszatérés céljából való előállításukat biztosító megfelelő kapacitások kialakítását célzó hatékony és arányos intézkedések támogatják.

(9) A visszatérés megszervezéséhez több szakterületen jártas állománnyal rendelkező, racionalizált, jól integrált nemzeti szintű szervezetre van szükség. Ezen túlmenően olyan eljárásokra és eszközökre van szükség, amelyek lehetővé teszik az információk késedelem nélküli eljuttatását az illetékes hatóságokhoz, valamint a különböző eljárásokban érintett valamennyi szereplő együttműködését.

(10) A szükséges kompetenciákat egyesítő, több területen képzett és hozzáértő személyzetre van szükség annak biztosításához, hogy a nemzeti hatóságok képesek legyenek a szükségletekre reagálni, különösen olyan körülmények között, amikor a tagállamok jelentős teherrel szembesülnek a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszatérésére vonatkozó kötelezettség végrehajtása során. Az integrált és összehangolt megközelítés megszervezése során a tagállamoknak teljes mértékben ki kell használniuk a visszatérés terén rendelkezésre álló uniós pénzügyi eszközöket, programokat és projekteket, különösen a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapot. Ebben az összefüggésben a tagállamoknak figyelembe kell venniük a migrációs nyomás következtében az illetékes hatóságokra nehezedő terheket.

(11) A 2008/115/EK irányelv 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően a tagállamoknak következesen ki kell utasítaniuk a területükön jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat. A tagállami jogszabályok és gyakorlat nem minden körülmények között biztosítják e kötelezettség maradéktalan érvényesülését, aláásva ezzel az uniós visszatérési rendszer hatékonyságát. Bizonyos tagállamok például nem hoznak kiutasítási határozatot egy menedékjog iránti kérelemről vagy tartózkodási engedélyről szóló elutasító határozatot követően, vagy nem hoznak ilyen határozatot a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokkal szemben, akik nem rendelkeznek érvényes személyazonosító vagy úti okmánnyal.

(12) A tagállamok intézményrendszerének szerkezetétől függően, különösen amikor különböző hatóságok foglalkoznak az eljárással, a kiutasítási határozatot nem feltétlenül vagy közvetlenül követi a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok személyazonosságának ellenőrzésére és az érvényes úti okmány megküldésére irányuló kérelem.

(13) A Schengeni határellenőrzési kódex ([1]) 13. cikkével összhangban a határt jogellenesen átlépő és az érintett tagállam területén tartózkodásra nem jogosult személyeket el kell fogni, és ellenük a 2008/115/EK irányelv rendelkezéseinek megfelelő eljárást kell indítani.

(14) A 2008/115/EK irányelv megállapítja, hogy az irányelv végrehajtása során figyelembe kell venni az érintett harmadik országbeli állampolgárok egészségi állapotát, valamint hogy a visszatérésig biztosítani kell a sürgősségi egészségügyi ellátást és a betegségek alapvető kezelését. A jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok kitoloncolását mindazonáltal feltétlenül végre kell hajtani, és intézkedéseket kell hozni a visszatérés akadályozására vagy meghiúsítására irányuló magatartás – például az egészségi állapotra vonatkozó új, hamis állítások – megakadályozására. Emellett szükség van olyan intézkedések bevezetésére is, amelyek hatékonyan kezelik azokat a menedékjog iránti kérelmeket, amelyeket kizárólag a kiutasítási határozatok végrehajtásának késleltetése vagy akadályozása érdekében nyújtottak be.

(15) Jóllehet a 2008/115/EK irányelv az Unió területén jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat kötelezi az Unió elhagyására, a kiutasítási határozatok végrehajtását a kibocsátó tagállamok feladatává teszi. A visszatérési eljárást meg lehet indítani a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárt elfogó bármelyik tagállamban. A kiutasítási határozatnak a 2001/40/EK tanácsi irányelvben ([2]) és a 2004/191/EK tanácsi határozatban ([3]) előírt kölcsönös elismerése felgyorsíthatja a visszatérés folyamatát, és visszatarthat az Unión belüli nem engedélyezett másodlagos mozgásoktól.

(16) Az őrizet lényeges elem lehet az uniós visszatérési rendszer hatékonyságának javításában, amelyet a 2008/115/EK irányelv 15. cikkének (1) bekezdésével összhangban csak akkor szabad alkalmazni, ha más elégséges, de kevésbé kényszerintézkedés nem alkalmazható hatékonyan. Az őrizet különösen abban az esetben teheti lehetővé a visszatérési műveletek sikeres előkészítését és megszervezését, ha biztosítani kell a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgár szökésének megakadályozását.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 2016/399/EU rendelete (2016. március 9.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határellenőrzési kódex) (HL L 77., 2016.3.23., 1. o.).

([2]) A Tanács 2001/40/EK irányelve (2001. május 28.) a harmadik országok állampolgárainak kitoloncolásáról szóló határozatok kölcsönös elismeréséről (HL L 149., 2001.6.2., 34. o.).

([3]) A Tanács 2004/191/EK határozata (2004. február 23.) a harmadik országok állampolgárainak kitoloncolásáról szóló határozatok kölcsönös elismeréséről szóló 2001/40/EK irányelv alkalmazásából eredő pénzügyi aránytalanságok kiegyenlítését célzó kritériumok és gyakorlati szabályok megállapításáról (HL L 60., 2004.2.27., 55. o.).

(17) Az őrizetben tartás több tagállam által jelenleg alkalmazott maximális időtartama jelentősen rövidebb a 2008/115/EK irányelv által megengedett időtartamnál és a visszatérési eljárás sikeres befejezéséhez szükséges időtartamnál. Az őrizetnek ilyen rövid időszaka nem teszi lehetővé a kitoloncolás hatékony lebonyolítását.

(18) A visszaküldéssel kapcsolatos határozatok elleni jogorvoslati kérelmek benyújtásának határideje jelentősen eltér a tagállamok között – néhány naptól egy hónapos vagy hosszabb időtartamig terjed. Az alapvető jogok tiszteletben tartása mellett a határidőnek elegendő időt kell hagynia a hatékony jogorvoslathoz való hozzáférés biztosítására, ugyanakkor figyelembe kell vennie, hogy a hosszú határidők káros hatással lehetnek a visszatérési eljárásokra.

(19) A harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárai számára az őket érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt biztosítani kell az illetékes hatóságok általi meghallgatáshoz való jogot.

(20) A 2008/115/EK irányelv értelmében akkor kell biztosítani a kiutasítási határozatokkal szembeni fellebbezések automatikus felfüggesztő hatályát, ha visszatérés esetén az érintett harmadik országbeli állampolgár esetében ténylegesen fennáll a rossz bánásmód és ezáltal az Európai Unió Alapjogi Chartája – az Európai Unió Bírósága által értelmezett ([1]) – 19. cikke (2) bekezdésének és 47. cikke megsértésének kockázata.

(21) Jelentős számú tagállam ismételten értékeli a visszaküldés kockázatát a menekültügyi és visszatérési eljárások különböző szakaszaiban, ami a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszatérésének szükségtelen késedelméhez vezethet.

(22) A kísérő nélküli kiskorú származási harmadik országba való visszatérése és a családdal való egyesítése a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálhatja. A kísérő nélküli kiskorúakra vonatkozó kiutasítási határozatok meghozatalának egyes tagállamok nemzeti jogszabályaiban előírt tilalma akadályozhatja, hogy a tagállamok maradéktalanul teljesítsék azon kötelezettségüket, hogy megfelelően figyelembe vegyék a gyermek mindenek felett álló érdekét és az egyedi körülményeket. Az ilyen jellegű tilalmak nem szándékolt következményekkel járhatnak az illegális bevándorlásra nézve, és arra bátoríthatják a kísérő nélküli kiskorúakat, hogy az Unióba történő eljutás érdekében vállalkozzanak a veszélyes utazásra.

(23) A kísérő nélküli kiskorúak jogállásáról és visszatéréséről szóló határozatoknak mindig a gyermek mindenek felett álló érdekére vonatkozó egyedi, multidiszciplináris és megbízható értékeléseken kell alapulniuk, beleértve a családtagok felkutatását és az otthoni környezet értékelését is. Az ilyen értékelést megfelelően dokumentálni kell.

(24) Összhangban a 2008/115/EK irányelv 17. cikkével, amely meghatározza azokat a feltételeket, amelyek alapján a tagállamok – végső intézkedésként és a lehető legrövidebb ideig – alkalmazhatják a kísérő nélküli kiskorúak és a kiskorúakat is tartalmazó családok őrizetben tartását, a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy alternatívák álljanak rendelkezésre a gyermekek őrizetben tartására. Amennyiben azonban nem léteznek ilyen alternatívák, az őrizetben tartás ilyen esetekben való abszolút tilalma esetenként nem teszi lehetővé a visszatérés biztosításához szükséges valamennyi intézkedés meghozatalára vonatkozó kötelezettségnek való maradéktalan megfelelést, és szökés miatt a visszatérési műveletek meghiúsulásához vezethet.

(25) A Schengeni Információs Rendszernek a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszatérésére való felhasználásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat ([2]) elfogadásáig a tagállamoknak teljes mértékben ki kell használniuk a beutazási tilalomra vonatkozó figyelmeztető jelzés bevitelének lehetőségét az 1987/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) 24. cikkének (3) bekezdésével összhangban.

(26) Ezt az ajánlást a 2008/115/EK irányelv hatálya alá tartozó valamennyi tagállamnak kell címezni.

(27) A tagállamoknak utasítást kell adniuk a visszatéréssel kapcsolatos feladatok ellátásával megbízott illetékes nemzeti hatóságaik számára, hogy feladataik teljesítése során alkalmazzák ezt az ajánlást.

(28) Ez az ajánlás megfelel az Európai Unió Alapjogi Chartája által elismert alapvető jogoknak és elveknek. Ez az ajánlás biztosítja különösen az emberi méltóság teljes tiszteletben tartását, valamint a Charta 1., 4., 14., 18., 19., 24. és 47. cikkének alkalmazását, és ennek megfelelően kell végrehajtani,

([1]) Az Európai Unió Bíróságának az C-562/13. sz. ügyben 2014. december 18-án hozott ítélete.
([2]) COM(2016) 881 final.
([3]) Az Európai Parlament és a Tanács 1987/2006/EK rendelete (2006. december 20.) a Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) létrehozásáról, működtetéséről és használatáról (HL L 381., 2006.12.28., 4. o.).

ELFOGADTA EZT AZ AJÁNLÁST:

MEGERŐSÍTETT ÉS JOBB VISSZAKÜLDÉSI KAPACITÁS

(1) A hatékonyabb visszatérést gátló eljárási, technikai és működési akadályok megszüntetése érdekében a tagállamoknak 2017. június 1-ig integrált és összehangolt megközelítés biztosítása révén meg kell erősíteniük a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszatérésének végrehajtására vonatkozó képességüket.

(2) A visszatérés terén az ilyen integrált és összehangolt megközelítés céljai a következők:

a) a gyors visszatérési eljárások biztosítása és a visszaküldési arány jelentős növelése;

b) a bűnüldöző és bevándorlási hatóságok szükség szerinti mozgósítása, és intézkedéseik összehangolása az igazságügyi hatóságok, az őrizetet biztosító hatóságok, a gyámsági rendszerek, az orvosi és szociális szolgálatok intézkedéseivel annak biztosítása érdekében, hogy a visszatérési eljárásokban részt vevő valamennyi hatóság gyors és megfelelő multidiszciplináris válaszokat adjon;

c) annak biztosítása, hogy a visszatérési eljárások terén hatáskörrel rendelkező valamennyi hatóságnál elegendő számú képzett és hozzáértő személyzet álljon rendelkezésre a gyors reagálás érdekében, szükség esetén a hét minden napján napi 24 órában, különösen azokban az időszakokban, amikor megnövekedett terhet jelent a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszatérésére vonatkozó kötelezettség végrehajtása;

d) a tagállam sajátos helyzetétől függően az Unió külső határainál a harmadik országok állampolgárai személyazonosságának és jogállásának meghatározására és ellenőrzésére vonatkozó azonnali intézkedések meghozatalára, valamint az Unióba való belépésre vagy az ott tartózkodásra nem jogosultak számára a belépést megtagadó vagy a kiutasítás elrendeléséről szóló határozatok azonnali kiadására felhatalmazott további személyzet alkalmazása.

(3) A visszatérés területére vonatkozó integrált és összehangolt megközelítésnek különösen a következő feladatokat kell teljesítenie:

a) gyors orvosi vizsgálatok elvégzése a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében a 9. pont b) alpontjában említett helyzetekben;

b) a célok és feladatok teljesítését elősegítő kapcsolattartás és operatív információcsere a többi tagállammal és az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökséggel;

c) a vonatkozó informatikai rendszerek, például az Eurodac, a Schengeni Információs Rendszer (SIS) és a Vízuminformációs Rendszer (VIS) teljes mértékű kihasználása az érintett harmadik országbeli állampolgárok személyazonosságára és jogi helyzetére vonatkozó információk időbeli beszerzése céljából.

(4) A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az integrált és összehangolt megközelítés biztosításával megbízott egységek vagy szervek rendelkezzenek a szükséges emberi, pénzügyi és anyagi erőforrásokkal.

A KIUTASÍTÁSI HATÁROZATOK KÖVETKEZETES KIADÁSA

(5) Annak biztosítása érdekében, hogy a kiutasítási határozatokat következetesen kiadják harmadik országok olyan állampolgárai számára, akik nem vagy már nem jogosultak az Európai Unió területén tartózkodni, a tagállamok:

a) intézkedéseket hoznak a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok hatékony felkutatására és elfogására;

b) attól függetlenül adják ki a kiutasítási határozatokat, hogy a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgár rendelkezik-e személyazonossági vagy úti okmánnyal;

c) a lehető legjobban kiaknázzák a 2008/115/EK irányelv 6. cikkének (6) bekezdésében foglalt azon lehetőséget, hogy egyetlen jogi aktusban kombinálják a jogszerű tartózkodás megszüntetéséről szóló határozatot és a kiutasítási határozatot, és egyidejűleg fogadják el azokat, feltéve, hogy minden egyes egyedi határozat vonatkozásában tiszteletben tartják a vonatkozó biztosítékokat és rendelkezéseket.

(6) A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a kiutasítási határozatok határozatlan időre szóljanak, annak érdekében, hogy azok bármikor végrehajthatók legyenek anélkül, hogy egy bizonyos időszak elteltével újra kellene indítani a visszatérési eljárásokat. Ez nem érintheti azt a kötelezettséget, hogy figyelembe kell venni az érintett harmadik országbeli állampolgárok egyéni helyzetében bekövetkező változásokat, ideértve a visszaküldés kockázatát is.

(7) A nem engedélyezett másodlagos mozgások megakadályozása és megelőzése érdekében a tagállamoknak következetesen fel kell tüntetniük a kiutasítási határozatokban azt az információt, hogy a harmadik országok állampolgárainak egy harmadik országba való belépés céljából kell elhagyniuk a tagállam területét.

(8) A tagállamoknak alkalmazniuk kell a 2008/115/EK irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontjában előírt eltérést, amennyiben ez hatékonyabb eljárásokat tehet lehetővé, különösen jelentős migrációs nyomás esetén.

A KIUTASÍTÁSI HATÁROZATOK HATÉKONY VÉGREHAJTÁSA

(9) A jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok gyors visszatérésének biztosítása érdekében a tagállamok:

a) a 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel ([1]) összhangban a nemzetközi védelem iránti kérelmek gyors elbírálására gyorsított vagy – amennyiben indokoltnak tekintik – a határon folytatott eljárásokat alakítanak ki, ideértve azt az esetet is, amikor csupán a kiutasítási határozat végrehajtásának késleltetése vagy akadályozása céljából nyújtják be a menedékjog iránti kérelmet;

b) lépéseket tesznek az egészségi állapotra vonatkozó új, hamis állításokkal kapcsolatos esetleges olyan visszaélések megelőzése érdekében, amelyek célja a kitoloncolás megakadályozása, például annak biztosításával, hogy objektív és független véleményt kiadó, az illetékes nemzeti hatóság által kijelölt egészségügyi személyzetet állítanak szolgálatba;

c) biztosítják, hogy a kiutasítási határozatokat haladéktalanul kövesse az érvényes úti okmány rendelkezésre bocsátására vagy az (EU) 2016/1953 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([2]) összhangban kiadott visszatéréshez biztosított európai úti okmány használatának elfogadására irányuló, a visszafogadó harmadik országhoz intézett kérelem;

d) alkalmazzák a kiutasítási határozatok kölcsönös elismerésére vonatkozóan a 2001/40/EK irányelvben és a 2004/191/EK határozatban biztosított lehetőséget.

(10) A jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok kitoloncolásának hatékony biztosítása érdekében a tagállamok:

a) a 2008/115/EK irányelv 15. cikkének (1) bekezdésében előírt esetekben megfelelő módon és szükség szerint alkalmazzák az őrizetben tartást, különösen amennyiben ezen ajánlás 15. és 16. pontja szerint fennáll a szökés kockázata;

b) nemzeti jogszabályaikban 6 hónapban szabják meg az őrizet kezdeti időtartamának felső határát, lehetővé téve, hogy az igazságügyi hatóságok ezt az ügy körülményeire figyelemmel módosíthassák, továbbá a 2008/115/EK irányelv 15. cikkének (6) bekezdésében előírt esetek vonatkozásában rendelkeznek az őrizet legfeljebb 18 hónapig történő meghosszabbításának lehetőségéről;

c) összhangba hozzák az őrizeti kapacitást a tényleges igényekkel, többek között szükség esetén a 2008/115/EK irányelv 18. cikkében meghatározott, a szükséghelyzetekre vonatkozó eltérés alkalmazásával.

(11) Azon jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok tekintetében, akik szándékosan akadályozzák a visszatérési eljárásokat, a tagállamoknak mérlegelniük kell a nemzeti jog szerinti szankciók alkalmazását. E szankcióknak hatékonynak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük, és nem akadályozhatják a 2008/115/EK irányelv céljának elérését.

ELJÁRÁSI BIZTOSÍTÉKOK ÉS JOGORVOSLATOK

(12) A tagállamoknak intézkedniük kell a következőkről:

a) az illetékes hatóságok által különböző célokra – például tartózkodási engedély kiadása, visszatérés vagy őrizetbe vétel céljából – lefolytatott közigazgatási meghallgatások lehetőség szerint egy eljárási lépésben történő összevonása. Ki kell dolgozni a harmadik országbeli állampolgárok meghallgatásának új módjait, például videokonferencia alkalmazása révén;

b) a jogokkal és eljárásokkal való visszaélés elkerülése érdekében – különösen a kitoloncolás tervezett időpontját megelőzően benyújtott fellebbezések esetében – a nemzeti jogban hasonló helyzetekben hozott kiutasítási határozatok elleni fellebbezések benyújtására vonatkozó lehető legrövidebb határidő előírása;

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 2013/32/EU irányelve (2013. június 26.) a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról (HL L 180., 2013.6.29., 60. o.).

([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/1953 rendelete (2016. október 26.) a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszaküldéséhez kiállított európai úti okmány létrehozásáról, valamint az 1994. november 30-i tanácsi ajánlás hatályon kívül helyezéséről (HL L 311., 2016.11.17., 13. o.).

c) annak biztosítása, hogy a kiutasítási határozatok elleni fellebbezések felfüggesztő hatálya csak abban az esetben érvényesüljön automatikusan, ha az a Charta 19. cikke (2) bekezdésének és 47. cikkének való megfelelés érdekében szükséges;

d) annak elkerülése, hogy ismételten értékeljék a visszaküldés tilalmát előíró elv megsértésének kockázatát, amennyiben az elv tiszteletben tartását más eljárások során már értékelték, az értékelés végleges, és az érintett harmadik országbeli állampolgárok egyéni helyzete nem változott.

CSALÁD ÉS GYERMEKEK

(13) A gyermekek jogainak tiszteletben tartása érdekében, valamint a 2008/115/EK irányelv 5. cikke szerint teljes mértékben figyelembe véve a gyermek mindenek felett álló érdekét és a családi életet, a tagállamoknak intézkedniük kell a következőkről:

a) hozzanak létre egyértelmű szabályokat a kísérő nélküli kiskorúak jogállására vonatkozóan, amelyek lehetővé teszik a kiutasítási határozatok kiadását és a visszaküldést, vagy biztosítják számukra a tartózkodás jogát;

b) annak biztosítása, hogy a kísérő nélküli kiskorúak jogállására vonatkozó határozatok mindig a gyermek mindenek felett álló érdekének egyéni értékelésén alapuljanak. Ennek az értékelésnek következetesen figyelembe kell vennie, hogy a kísérő nélküli kiskorú származási országba való visszatérése és a családdal való egyesítése szolgálja-e a gyermek mindenek felett álló érdekét;

c) célzott újrabeilleszkedési politikák életbe léptetése a kísérő nélküli kiskorúak számára;

d) annak biztosítása, hogy az illetékes hatóságok multidiszciplináris megközelítés alapján következetesen elvégezzék a gyermek mindenek felett álló érdekének értékelését, a kísérő nélküli kiskorú meghallgatását és a gyám megfelelő bevonását.

(14) A 2008/115/EK irányelvben meghatározott alapvető jogok és feltételek tiszteletben tartása mellett a tagállamok nem zárhatják ki nemzeti jogukban a kiskorúak őrizetben tartásának lehetőségét, amennyiben ez feltétlenül szükséges a végleges kiutasítási határozat végrehajtásának biztosításához, és amennyiben a tagállamok a hatékony visszatérés biztosítása érdekében nem képesek az őrizetbe vételnél kevésbé kényszerítő intézkedéseket alkalmazni.

A SZÖKÉS VESZÉLYE

(15) Az alábbi objektív körülmények mindegyikének a szökés kockázatának fennállására vonatkozó megdönthető vélelmet kell képeznie:

a) az azonosítási eljárásban való együttműködés megtagadása hamis vagy hamisított személyazonosító okmányok felhasználásával, meglévő dokumentumok megsemmisítésével vagy egyéb módon történő eltüntetésével, az ujjnyomatadás megtagadásával;

b) a visszatérés műveletének erőszakos vagy csalárd módon történő megakadályozása;

c) a 2008/115/EK irányelv 7. cikkének (3) bekezdése alkalmazásában a szökés megelőzése érdekében foganatosított intézkedés – például az illetékes hatóságoknál való jelentkezés vagy adott helyen való tartózkodás – be nem tartása;

d) meglévő beutazási tilalom be nem tartása;

e) másik tagállamba irányuló, nem engedélyezett másodlagos mozgások.

(16) A tagállamoknak rendelkezniük kell arról, hogy az alábbi kritériumokat annak jelzéseként vegyék figyelembe, hogy a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok esetében fennáll a szökés kockázata:

a) a kiutasítási határozat be nem tartására vonatkozó szándék kifejezése;

b) az önkéntes távozásra vonatkozó időszak be nem tartása;

c) súlyos bűncselekmény elkövetése miatt valamely tagállamban hozott ítélet.

ÖNKÉNTES TÁVOZÁS

(17) A tagállamok csak az érintett harmadik országbeli állampolgár kérelmét követően engedélyezhetik az önkéntes távozást, ugyanakkor biztosítaniuk kell, hogy a harmadik országbeli állampolgár megfelelő tájékoztatással rendelkezzen az ilyen kérelem benyújtásának lehetőségéről.

(18) A tagállamoknak a kiutasítási határozatban – az eset egyedi körülményeinek figyelembevételével – a visszatérés megszervezéséhez és megkezdéséhez szükséges lehető legrövidebb időszakot kell megállapítaniuk az önkéntes távozásra.

(19) Az önkéntes távozásra vonatkozó időszak hosszának meghatározásakor a tagállamoknak értékelniük kell az eset egyedi körülményeit, különösen a visszatérés kilátásait és a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárnak az illetékes hatóságokkal folytatott, visszatéréssel kapcsolatos együttműködésre való hajlandóságát.

(20) Hét napnál hosszabb időtartam csak akkor adható, ha a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgár a visszatérés céljából aktívan együttműködik.

(21) A 2008/115/EK irányelv 7. cikkének (4) bekezdésében előírt esetekben nem biztosítható önkéntes távozásra vonatkozó határidő, különösen akkor, ha a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgár esetében az ezen ajánlás 15. és 16. pontjában előírtak szerint fennáll a szökés kockázata, valamint ha előzőleg más tagállamokban súlyos bűncselekmény miatt elítélték.

TÁMOGATOTT ÖNKÉNTES VISSZATÉRÉSI PROGRAMOK

(22) A tagállamoknak 2017. június 1-ig működőképes, támogatott önkéntes visszatérési programokkal kell rendelkezniük, amelyeknek összhangban kell állniuk a támogatott önkéntes visszatérési és újrabeilleszkedési programokra vonatkozóan a Bizottság által a tagállamokkal együttműködésben kidolgozott és a Tanács által jóváhagyott [1] közös normákkal.

(23) A tagállamoknak intézkedéseket kell hozniuk annak érdekében, hogy a nemzeti oktatási, szociális és egészségügyi szolgálatokkal együttműködésben javítsák a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok számára az önkéntes visszatérésre és a támogatott önkéntes visszatérési programokra vonatkozóan nyújtott tájékoztatást.

BEUTAZÁSI TILALMAK

(24) A beutazási tilalmak teljes körű alkalmazása érdekében a tagállamok intézkednek a következőkről:

a) annak biztosítása, hogy a beutazási tilalmak érvényesek legyenek azon a napon, amikor a harmadik országok állampolgárai elhagyják az EU-t, annak érdekében, hogy a tilalmak tényleges időtartama ne csökkenjen indokolatlanul; ezt azokban az esetekben kell biztosítani, amikor az elutazás időpontja a nemzeti hatóságok számára ismert, különösen kitoloncolás és támogatott önkéntes visszatérési program keretében történő távozás esetén;

b) eszközök létrehozása annak ellenőrzésére, hogy az Európai Unió területén jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgár ténylegesen eltávozott-e az önkéntes távozásra rendelkezésre álló időszakban, és – többek között beutazási tilalom elrendelése révén – hatékony követő intézkedések abban az esetben, ha az illető nem távozott el;

c) az 1987/2006/EK rendelet 24. cikke (3) bekezdésének alkalmazásában a Schengeni Információs Rendszer második generációjában a beutazási tilalomra vonatkozó figyelmeztető jelzés következetes bevitele; valamint

d) kiutasítási határozatot kiadó rendszer létrehozása azon esetekre, amikor a jogellenes tartózkodást kiléptetési ellenőrzés során észlelik. Amennyiben egyedi értékelést követően és az arányosság elvének alkalmazásával indokolt, beutazási tilalmat kell kiadni a jogellenes tartózkodás jövőbeli kockázatainak megelőzése érdekében.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 7-én.

a Bizottság részéről
Dimitris AVRAMOPOULOS
a Bizottság tagja

[1] A Tanács 2016. június 9–10-i következtetései.